

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **Ł. W.**

obwinionego z art. 94 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 marca 2025 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść obwinionego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Bytomiu
z dnia 17 września 2024 r., sygn. akt II W 761/24,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Bytomiu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bytomiu wyrokiem nakazowym z dnia 17 września 2024 r., sygn. akt II W 761/24, uznał **Ł. W.** za winnego tego, że w dniu 4 maja 2024 r. około godziny 11:22 w B. na ul. C. kierował pojazdem marki M. o niemieckim nr rej. [...]. nie posiadając do tego uprawnień, tj. wykroczenia z art. 94 § 1 k.w., i za to na podstawie art. 94 § 1 k.w. w zw. z art. 24 § 1a k.w. wymierzył mu karę grzywny w

wysokości 1 500 złotych.

Nadto, w pkt 2 wyroku, działając na podstawie art. 94 § 3 k.w. w zw z art. 29 § 1 i § 2 k.w., Sąd orzekł wobec obwinionego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 6 miesięcy.

Wobec braku sprzeciwu uprawnionych stron, którym prawidłowo doręczono odpisy orzeczenia, przedmiotowy wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 16 października 2024 r.

Kasację od tego orzeczenia, na korzyść obwinionego, wniósł Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 93 § 2 k.p.w., poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że występują przesłanki do rozpoznania sprawy obwinionego w postępowaniu nakazowym, skutkiem czego Ł. W. został uznany za winnego i ukarany za popełnienie wykroczenia kwalifikowanego z art. 94 § 1 k.w., polegającego na kierowaniu pojazdem, w dniu 4 maja 2024 r., bez wymaganych do tego uprawnień, podczas gdy okoliczności popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu i jego wina, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego budziły wątpliwości, albowiem z załączonych do wniosku o ukaranie materiałów wynika, że w czasie popełnienia przedmiotowego czynu Ł. W. posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami a jedynie nie dysponował wymaganym dokumentem w postaci wydanego w Republice Federalnej Niemiec prawa jazdy, które to zachowanie wyczerpało ustawowe znamion wykroczenia z art. 95 § 1 k.w.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Bytomiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja – w zakresie wskazanego w niej rażącego naruszenia prawa – okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co stworzyło możliwość jej uwzględnienia w całości na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.).

Postępowanie nakazowe jest instytucją Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, której stosowanie zastrzeżono do najbardziej oczywistych przypadków, to znaczy takich, w których zebrany materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie

nasuwa żadnych zastrzeżeń co do winy i okoliczności popełnienia zarzucanego czynu. Wymóg ten oznacza w szczególności brak wątpliwości co do tak zasadniczych kwestii, jak realizacja przez obwinionego wszystkich znamion określonych w konkretnym przepisie typizującym dane wykroczenie, jak również wyczerpanie pozostałych warunków odpowiedzialności, ujętych w części ogólnej kodeksu wykroczeń. Tylko wówczas można przyjąć, że „okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości” (art. 93 § 2 k.p.w.). W przeciwnym wypadku konieczne staje się rozpoznanie sprawy na zasadach ogólnych.

Opisane powyżej warunki nie zostały, zdaniem Sądu Najwyższego, w niniejszej sprawie spełnione, co uniemożliwiało skazanie obwinionego w trybie przepisów art. 93-94 k.p.w.

Z notatki urzędowej sporządzonej na okoliczność kontroli drogowej przeprowadzonej w dniu 4 maja 2024 r. z udziałem Ł. W. : *„kierujący nie posiadał fizycznie niemieckiego prawa jazdy, które jak oświadczył zapomniał wziąć z domu w Niemczech przed wyjazdem do Polski. Nadmieniam, iż podczas sprawdzenia osoby w systemie CEK widnieje adnotacja o wymianie polskiego prawa jazdy na zagraniczne, aczkolwiek kierujący nie posiadał go fizycznie w momencie kontroli, co uniemożliwiło weryfikację posiadanych uprawnień”*.

W ramach przesłuchania osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, Ł. W. oświadczył: *„Nie miałem przy sobie prawa jazdy, bo zapomniałem go zabrać z Niemiec z domu”*.

Nadto, z załączonego do akt sprawy pisma Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta T. z dnia 27 maja 2024 r. wynikało, że Ł. W. wymienił polskie prawo jazdy o nr [...] wydane 22 kwietnia 2009 r. na niemieckie prawo jazdy. Ww. polskie prawo jazdy zostało przyjęte do depozytu w dniu 25 marca 2013 r. jako wymienione za granicą.

Tym samym, w czasie popełnienia zarzucanego mu wykroczenia, obwiniony niewątpliwie posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami, chociaż nie dysponował dokumentem w postaci prawa jazdy, gdzie opisane powyżej dowody nie popierają zatem zarzutu sformułowanego we wniosku o ukaranie. Świadczą natomiast, że Ł.W. swoim zachowaniem zrealizował znamiona wykroczenia z art. 95 § 1 k.w.,

polegającego na prowadzeniu pojazdu bez wymaganych dokumentów.

Odnosząc się do przepisów regulujących obowiązek posiadania przy sobie dokumentu prawa jazdy podczas kierowania pojazdem stwierdzić należy, że treść art. 95 § 1 k.w. stanowi: „Kto prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu pojazd, nie mając przy sobie wymaganych dokumentów, podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany”. Przepis ten należy interpretować łącznie z treścią art. 38 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, który kształtuje zakres obowiązków ciążących na kierującym pojazdem, niedopełnienie których to obowiązków skutkować będzie odpowiedzialnością za wykroczenie stypizowane w przepisie art. 95 k.w.

Ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 r. poz. 1517) w art. 1 ust. 2a wprowadziła zmianę powołanego przepisu art. 38 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym, który począwszy od dnia 5 grudnia 2020 r. obliuguje kierującego pojazdem do tego, aby posiadał przy sobie i okazał na żądanie uprawnionego organu: dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem inny niż wydane w kraju prawo jazdy albo pozwolenie na kierowanie tramwajem, jeżeli kierujący nie posiada wydanego w kraju prawa jazdy albo pozwolenia na kierowanie tramwajem”. Począwszy od 7 sierpnia 2023 r. wskazany obowiązek posiadania przy sobie dokumentu stwierdzającego uprawnienie do kierowania pojazdami, innego niż wydane w kraju prawo jazdy, dotyczy również tymczasowego elektronicznego prawa jazdy, o którym mowa w art. 4 ust. 1a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami.

Z uzasadnienia projektu powołanej ustawy nowelizującej z 2020 r. wynika, iż wskazana zmiana i deregulacja - na wniosek Ministra Cyfryzacji - obowiązku posiadania przy sobie dokumentu prawa jazdy wydanego na terytorium RP, miała stanowić ułatwienie dla obywateli, a była możliwa w związku z rozszerzeniem zakresu działania systemu teleinformatycznego obejmującego centralną ewidencję kierowców. Tym samym, nabycie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uprawnień do kierowania pojazdami nierozdzielnie jest związane z wprowadzeniem danych

kierującego do centralnej ewidencji kierowców (CEK). Ponieważ dostęp do tego systemu mają organy uprawnione do przeprowadzania kontroli drogowej, zbędnym jest posiadanie przy sobie i okazywanie się stosownym blankietem prawa jazdy/uprawnieniem do kierowania tramwajami. Obowiązek ten materializuje się dopiero w sytuacji, gdy kierujący pojazdem nabył uprawnienia do kierowania pojazdem poza krajem, względnie - tak jak miało to miejsce w analizowanej sprawie - wymienił za granicą polskie prawo jazdy, w konsekwencji czego posiadanie uprawnień do kierowania pojazdami wynika z zagranicznego dokumentu.

Innymi słowy, począwszy od 5 grudnia 2020 r. obowiązek posiadania i okazania podczas kontroli drogowej uprawnień do kierowania pojazdami odnosi się do zagranicznego prawa jazdy, albowiem nie jest ono odnotowane w polskiej bazie danych, tj. Centralnej Ewidencji Kierowców. Ponieważ z depozycji Ł. W. oraz informacji udzielonej przez Wydział Komunikacji Urzędu Miasta T. wynikało, iż posiada on niemieckie prawo jazdy, wymieniony prowadząc pojazd i nie mając przy sobie wymaganych dokumentów, zrealizował znamiona jedynie wykroczenia z art. 95 § 1 k.w.

Brak jakiegokolwiek decyzji administracyjnej, na mocy której prawo jazdy wydane na nazwisko Ł. W. byłoby zatrzymane według stanu na dzień popełnienia zarzucanego mu wykroczenia i jednoczesna treść załączonych do wniosku o ukaranie dokumentów, z których wynika, że wymieniony posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami, a jedynie nie dysponował w czasie kontroli drogowej dokumentem potwierdzającym owe uprawnienia w postaci zagranicznego prawa jazdy, nie pozwalało zatem na uznanie, iż nie budziły wątpliwości okoliczności popełnienia przez Ł. W. zarzucanego mu wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

Bezspornym jest, iż wskazane uchybienie miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. Przy prawidłowej karnoprawnej ocenie zachowania obwinionego, wymieniony winien zostać pociągnięty do odpowiedzialności za wykroczenie z art. 95 § 1 k.w. który to przepis w zestawieniu z art. 94 § 1 k.w. przewiduje odmienne, łagodniejsze sankcje, bo jedynie karę grzywny do 250 złotych lub karę nagany - zamiast kary aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie

niższej niż 1500 złotych, jakie można wymierzyć na podstawie art. 94 § 1 k.w. Nadto, za wykroczenie z art. 95 § 1 k.w. ustawodawca nie przewiduje orzeczenia środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, który w związku z ukaraniem za czyn z art. 94 § 1 k.w. ma charakter obligatoryjny (art. 94 § 3 k.w.).

Podsumowując, uchybienia zaistniałe na etapie przeprowadzonych w sprawie czynności wyjaśniających nie zostały konwalidowane w toku postępowania sądowego i doprowadziły do przedwczesnej decyzji o możliwości wydania w sprawie wyroku nakazowego. Doprowadziło to do naruszenia w stopniu rażącym dyspozycji art. 93 § 2 k.p.w., co miało oczywisty, istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku nakazowego, albowiem doprowadziło do ukarania Ł. W. - pomimo wystąpienia dostrzegalnych i realnych wątpliwości odnoszących się do okoliczności wykroczenia i zawinienia obwinionego w zakresie wykroczenia z art. 94 § 1 k.w.

Dlatego też zaskarżony wyrok nakazowy ostać się nie mógł, co skutkowało koniecznością jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Bytomiu do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, którego forum powinna stanowić rozprawa ze względu na wskazaną powyżej argumentację dotyczącą stanu dowodowego sprawy, Sąd Rejonowy powinien dokonać wszechstronnej analizy wszystkich możliwych do ustalenia w tej sprawie okoliczności i dopiero na ich podstawie dokonać faktycznego oraz prawnego rozstrzygnięcia sprawy, nie tracąc z pola uwagi kierunku wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[a.ł.]

